

**Класифікація екосистем
. Ландшафтна,
провінційна і субстратна
екосистеми.**

На даний час не існує єдиної класифікації екосистем, що спричинене їх неспіврозмірністю в просторі й часі.

Екосистеми можна класифікувати за їх функціональними чи структурними ознаками.

За середовищем мешкання організмів виділяють наземні, прісноводні і морські екосистеми.

За походженням виділяють екосистеми первинні, або корінні - ті, що безперервно розвивалися протягом тривалого часу, зберігаючи свою структуру й функції, і вторинні, або похідні - ті, що виникли на місці знищених або порушених корінних екосистем.

Прикладом структурно-функціонального підходу до класифікації екосистем є система М. Голубця (2000). Згідно з нею, виділяють такі основні класи екосистем:

Ландшафтна екосистема - сукупність на однорідній за геологічними, геоморфологічними, ґрунтово-гідрологічними, кліматичними показниками ділянці земної поверхні біогеоценозних екосистем, поєднаних між собою генетичними (за походженням), історичними (історія розвитку чи освоєння), геохімічними (геохімічне сполучення, стік води, перенесення речовин) та біотичними (міграція тварин, перенесення зародків і живого рослинного матеріалу) зв'язками охоплених певним типом господарського використання. За просторовими межами до цієї категорії належить будь-який природно-територіальний комплекс (урочище, місцевість, гірський масив, басейн річки тощо), який можна розглядати як функціональну, самоорганізовану і саморегульовану енергетичну систему.

Провінційна екосистема - сукупність ландшафтних екосистем у межах фізико-географічної провінції. Її виділяють за ознаками геолого-геоморфологічної будови території, співвідношення низин і височин, гірських хребтів та улоговин, віддаленості від океанів і ступеня континентальності клімату, а також за видовим складом, будовою та співвідношенням площ підпорядкованих екосистем, наявністю ендемічних видів і раритетних екосистем. Зокрема, в межах України можна виділити 12 провінційних екосистем (Поліська, Західноукраїнська лісостепова, Дністровсько-Дніпровська лісостепова, Лівобережно-Дніпровська лісостепова, Середньоросійська лісостепова, Дністровсько-Дніпровська північностепова, Лівобережно-Дніпровсько-Приазовська північностепова, Донецька північностепова, Задонецько-Донська північностепова, Причорноморська середньостепова, Причорноморсько-Приазовська сухостепова і Кримська степова) та дві гірські

Характерними для провінційної екосистеми є особливості трансформації сонячної енергії та повітряних мас, яка зумовлена рельєфом території, просторовою структурою біогеоценотичного покриву і глибиною його антропогенних перетворень, а також рівнем речовинно-енергетичного обміну в екосистемах і між ними, що визначає структуру ґрунтового покриву, величину запасів вільної енергії, темпи геохімічного та біотичного кругообігів екосистем.

Субстратна екосистема. У даному класі виділяють материкові й океанічні екосистеми.

Океанічна екосистема володіє фізико-хімічними особливостями, які дають певні переваги для проживання в ній живих організмів.

Постійна морська циркуляція призводить до інтенсивного перемішування океанічних вод, в результаті чого дефіцит кисню порівняно рідкісний в океанських глибинах.